

МЕХАНІЗМ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У РАМКАХ МІЖНАРОДНОГО СОЮЗУ ЕЛЕКТРОЗВ'ЯЗКУ

Ситник О.В., аспірант кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
(Україна)

На нашу думку, належним чином встановлена процедура вирішення спорів разом із ефективним механізмом примусового виконання рішень є ключовими передумовами до успішного правового регулювання відносин у будь-якій сфері.

Не є винятком із цього твердження і міжнародно-правовий режим електронних комунікацій. Провідну роль у ньому відіграє Міжнародний союз електрозв'язку (далі – «МСЕ»), котрий є спеціалізованою установою Організації Об'єднаних Націй, і членами якого є майже всі держави світу. Саме в його рамках держави-члени МСЕ визначили базові умови міжнародно-правового режиму електронних комунікацій включно з механізмом вирішення спорів. [1, 65-66]

Основоположними документами МСЕ, зокрема, є Статут і Конвенція від 1992 року, які також врегульовують і процедуру вирішення спорів.

Перш за все, варто відзначити, що в МСЕ відсутні інституційні механізми вирішення спорів. Натомість статтею 56 Статуту МСЕ передбачено, що члени Союзу можуть вирішувати свої спори з питань щодо тлумачення чи застосування Статуту, Конвенції або Адміністративних регламентів МСЕ шляхом переговорів, по дипломатичним каналам або відповідно до процедур, встановлених двосторонніми чи багатосторонніми договорами, укладеними між ними для вирішення міжнародних спорів, або будь-яким іншим способом, що взаємно погоджений між ними. [2]

Отже, із вищенаведених положень ми можемо зробити висновок про досить широку автономію сторін у питаннях засобів вирішення спорів, надану їм Статутом МСЕ. Втім, якщо такі засоби не будуть вжиті сторонами спору, то Статутом МСЕ також пропонується й альтернативний варіант – передати спір на розгляд до арбітражу.

У свою чергу, вимоги до процедури арбітражу встановлюються вже статтею 41 Конвенції МСЕ. Відповідно до її положень, спершу стороною спору, що бажає розгляду спору в арбітражі, здійснюється повідомлення іншої сторони про це. Наступним кроком сторін є визначення того, хто буде здійснювати розгляд спору (це можуть бути окремі особи, адміністрації чи уряди). Якщо сторони протягом одного місяця з дати повідомлення про арбітраж не дійшли згоди стосовно даного питання, то розгляд спору здійснюватимуть уряди. Також для кожної зі сторін (груп сторін) спору встановлюється строк тривалістю в три місяці з дати повідомлення про арбітраж для призначення арбітра (які після цього домовляються про призначення третього арбітра) або для досягнення спільної згоди щодо передачі спору на розгляд єдиному арбітру. Місце та регламент

арбітражу встановлюються на розсуд арбітра (арбітрів), а рішення арбітра (арбітрів) є остаточним і обов'язковим для сторін спору. Роль самого ж МСЕ фактично обмежується тим, що він надає арбітру (арбітрам) усю інформацію щодо спору, яка потрібна для його розгляду. [3]

Крім цього, у рамках МСЕ передбачений механізм обов'язкового вирішення спорів (до яких не були застосовані засоби вирішення, передбачені статтею 56 Статуту МСЕ) засобами арбітражу в формі Факультативного протоколу про обов'язкове вирішення спорів, що стосуються Статуту, Конвенції та Адміністративних регламентів від 1992 року (далі – «**Протокол**»). Проте Протокол є обов'язковим лише для його учасників (станом на 9 квітня 2021 року – 64 держави) та передбачає застосування до арбітражу вже знайомої процедури, встановленої статтею 41 Конвенції МСЕ, з певними змінами щодо процесу обрання арбітрів сторонами спору.

Водночас не можна оминати увагою той факт, що наразі нормативно-правовими актами МСЕ не передбачено процедури примусового виконання рішень, винесених за допомогою вищенаведених засобів, а така відсутність значно знижує ефективність вирішення спорів.

Таким чином, незважаючи на те, що механізм вирішення спорів у рамках МСЕ передбачає наявність значної кількості засобів вирішення та широку автономію сторін у виборі таких засобів, за умови відсутності процедури примусового виконання рішень, він потребує подальшого вдосконалення.

Література:

1. Забара І.М. Міжнародно-правовий режим сучасних електронних комунікацій: загальні засади. *Інформація і право*. 2017. № 3(22)/2017. С. 64-72.
2. Статут Міжнародного союзу електрозв'язку 1992 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_099#Text (дата звернення: 09.04.2021)
3. Конвенція Міжнародного союзу електрозв'язку 1992 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_100#Text (дата звернення: 09.04.2021)